

Aleg. 180.

Sprawozdanie

komisji gospodarstwa krajowego o petycji P. P. Nawarskiego i Słoneckiego o udzielenie im subwencji w kwocie 3000 złr., oraz o poręczenie akcyjnemu towarzystwu żeglugi parowej na Dniestrze przez lat 25 dochodu rocznego 5% od kapitału złotych 125000 w to przedsiębiorstwo włożyć się mających.

Wysoki Sejmie !

Uchwałą z dnia 29. Grudnia 1885 Wysoki Sejm upoważnił Wydział krajowy, by jeśli na mocy statutu potwierdzonego przez c. k. Rząd zawiąże się Towarzystwo żeglugi parowej na Dniestrze i firma tegoż Towarzystwa w myśl przepisów handlowych zostanie w myśl statutów swoich prawnie ukonstytuowaną, wypłacił P. P. Nawarskiemu i Słoneckiemu w myśl uchwały powziętej na posiedzeniu z dnia 13. Października 1885 jednorazową subwencyę w kwocie 3000 zł.

Sprawa żeglugi parowej na Dniestrze w skutek nowej P. P. Nawarskiego i Słoneckiego petycji po raz czwarty uwagę Wysokiej Izby zajmuje. W latach ubiegłych jednak Wys. Sejm miał do liczenia się z usiłowaniami równie szlachetnymi jak niedostatecznymi dwu pojedynczych ludzi, dziś ludzie ci zastępują już Towarzystwo akcyjne żeglugi parowej na Dniestrze w fazie jego tworzenia i konstytuowania się z kapitałem 1 miliona zł.

Statut Towarzystwa jest ułożony i przez c. k. Rząd zatwierdzony, suma 125000 zł. w myśl §. 7. statutu subskrybowana. Jeśli poprzednie sprawozdania kom. gosp. kraj. wszystkie, sprawę tę w zasadzie przychylnie traktowały, korzyści z utworzenia pierwszej w kraju komunikacji wodnej podnosiły, a tylko ubolewały nad niedostatecznymi rozmiarami przedsiębiorstwa Pp. Nawarskiego i Słoneckiego, i z tego tylko powodu nie mogły w jego żywotność ufać, to dziś przedsiębiorstwo to o zbiorowe a poważniejsze siły finansowe oparte, do zupełnie innych nadziei uprawnia.

Badając skrupulatnie nie tylko rezultaty bardzo poważnych studyów Pp. Nawarskiego i Słoneckiego, ale i wszystkie dostępne jej daty statystyczne, komisya gosp. kraj. doszła do przekonania, iż regularna a dla przedsiębiorców i dla kraju z czasem korzystna żegluga parowa na Dniestrze jest możliwa. W tej mierze wyniki badań były te same,

do jakich doszła komisya gosp. kraj. w r. 1884, i która w sprawozdaniu swem z dnia 11. Października 1884 L. S. 20/84 Alleg. 80 umieściła. Niemniej jednak twierdzi komisya, iż żegluga taka wtedy tylko regularną zwaćby się mogła, jeśli kursować będzie na przestrzeni Niżniów-Okopy najmniej dwa parowce o sile najmniej 100 koni każdy wraz z kompletem gabarów, a trzeci statek wraz z gabarami będzie w odwodzie od wypadku, a pełnić będzie tylko służbę nadzwyczajną w razie obficiej ofiarowanej ładugi. Wszystkie statki i gabary winny być nowe.

Sprawy kolei żelaznych, regularnych transportów wodnych, sprawy znaczniejszych melioracyj gruntowych, osuszań, regulacyj rzek, są to sprawy przez wszystkie cywilizowane rządy uznawane za sprawy ogólnego pożytku (*d'utilité publique*) i jako takie przez główną finansową potęgę t. j. sam rząd popierane bywają. W tym razie jednak sądzi komisya, iż inicjatywa w tej mierze kraju winna dowieść W. c. k. Rządowi publicznej użyteczności żeglugi na Dniestrze i dlatego na teraz nie śmie doradzać Wysokiej Izbie odwoływania się do pomocy W. c. k. Rządu, twierdzi jednak, że z czasem Rząd pomoc tę w tej lub owej formie dać winien, i ufa stanowczo, że ją da.

Gdy Pp. Nawarski i Skonecki w drugim punkcie swej petycji proszą, by Wys. Sejm imieniem kraju poręczył Akcyjnemu Towarzystwu żeglugi parowej na Dniestrze a to na lat 25 czysty dochód 5% od wkładającego się na początek w to przedsiębiorstwo kapitału 125000 zł., wypadło komisji gosp. kraj. gruntownie zastanowić się nad trzema pytaniami:

1. Jakie skutki taka gwarancya dla kraju i przedsiębiorstwa ma;
2. Pod jakimi warunkami gwarancya udzieloną być może;
3. Czy komisya gwarancyę taką doradzać W. Sejmowi jest w stanie.

ad 1. Skutek gwarancyi dla kraju jest naturalnie ten, iż na fundusz krajowy nałoży się ciężar w wysokości nieokreślonej wprawdzie, ale który w najgorszym nawet razie większym być nie może, niż kwota 6250 złr. rocznie. O ile rzeczy takie przewidzieć się dają, komisya sądzi, iż przedsiębiorstwo takie może opłacać się albo dobrze albo bardzo źle. W razie, o ile przedsiębiorstwo opłacałoby się dobrze, dopłata z funduszu krajowego będzie żadna albo mała, w przeciwnym razie od gorszych ostateczności winno bronić dokładnie zastrzeżenie się w punkcie drugim wyrażone. Nie od rzeczy jednak napomknąć, iż wszystkie przedsiębiorstwa żeglugi rzecznej przez rządy bywają subwencyonowane, a na żeglugę na tymże Dniestrze od granicy austro-rosyjskiej do morza rząd rosyjski bardzo znaczną bo kwotę 200000 Rs. rocznie łoży. Dla towarzystwa zaś żeglugi parowej na Dniestrze gwarancya kraju choć tylko na część kapitału jest rozstrzygającą, a dobitnym przykładem skutku gwarancyi krajowej jest kurs walorów banku krajowego przed gwarancyą kraju i po niej.

ad 2. Co do warunków, które Wysoka Izba jest w prawie nałożyć towarzystwu żeglugi parowej na Dniestrze w zamian za opiekę i materyalną pomoc gwarancyi, to warunków tych komisya ani w niniejszem sprawozdaniu, ani we wnioskach, które W. Sejmowi przedkłada, określać nie może, nietylko dla krótkości czasu, ale i dlatego, że zapewne będą więcej prawnej niż ekonomicznej natury. Zdaniem komisji winien warunki takie z polecenia W. Izby ułożyć Wydział krajowy a za podstawę do takiego projektu układu określającego stosunek akcyjnego towarzystwa żeglugi parowej na Dniestrze posłużyć zdaniem komisji najlepiej zasady ogólne używane przez c. k. Rząd przy udzielaniu gwarancyi dla podobnych przedsiębiorstw, niewykluczając kauteli i rygorów, któreby i z natury sprawy i ze względu na interes funduszu i gospodarstwa krajowego potrzebnymi się okazały, jak np. kontrola rachunków i w ogóle całej administracji towarzystwa, oznaczenie maksymalnych taryf, ustanowienie warunków, przy których przy-

sługuje Reprezentacji kraju prawo wzięcia przedsiębiorstwa w sekwestr lub własną administracyę itd.

ad 3. komisya gosp. kr. mniema, iż zyskowność ogólną podobnych przedsiębiorstw sądzić należy z wyższego punktu niż ze stanowiska doraźnych i namacalnych rezultatów pieniężnych.

Każdy kraj i nasz niemniej liczne i znaczne nieraz czyni ofiary dla celów dalszych i czynić je musi checi materyalnie się rozwijać. Cały kosztowny aparat naszych dróg bitych czyż stanowczo przynosi procent od tego co kosztuje a przecież któż śmiałby się założeniu tej wspaniałej sieci dróg sprzeciwić? Regulacya rzek czyż absolutnie pewno przyniesie spodziewane korzyści, a przecież na nią ochotnie łożymy. W tym to duchu komisya gosp. kraj., choć przeświadczona o przyszłej zyskowności przedsiębiorstwa żeglugi parowej na Dniestrze, pozwala sobie doradzać Wysokiej Izbie, by raczyła przyzwolić na żadaną przez petentów gwarancyę.

Przemawia za tem i same geograficzne położenie okolic naddniestrzańskich. Bogata ta w produkta a w koleje uboga część kraju upośledzoną się czuje i gdy spodziewać się korzystniejszych dla siebie niż dotychczas linii kolei nie może, tej komunikacyi wodnej życzy sobie. Liczne w tej mierze petycye są tego dowodem dotychczas, a oprócz tego członkom komisyi wiadomo, iż zwłaszcza własność większa tej okolicy pragnie urzeczywistnienia żeglugi parowej na Dniestrze. Świat handlowy również tej linii wygląda i znaczne sobie z niej korzyści obiecuje, jak tego dowodzą poważne bardzo oferty ładugi dotychczasowym przedsiębiorcom żeglugi czynione.

Wreszcie komisya gosp. kr. mniema, iż PP. Nawarski i Słonecki dobrze się krajowi zasłużyli pięcioletnią pracą swoją koło wprowadzenia w życie żeglugi na Dniestrze. Dowodem uznania tej pracy przez kraj byłoby przyznanie im już dziś subwencyi w kwocie 3000 złr., gdy akcyjne towarzystwo żeglugi na Dniestrze prawie już urzeczywistnili choć wszystkim jeszcze wymaganiom uchwały W. Sejmu z d. 29-go Grudnia 1885 nie uczynili zadość.

W logicznym zatem związku z powyższemi wywodami komisyi gosp. kraj. wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu wypłacić Pp. Nawarskiemu i Słoneckiemu kwotę 3.000 złr.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył w myśl ogólnych zasad przez c. k. Rząd przy udzieleniu gwarancyi podobnym przedsiębiorstwom stosowanych, oraz w myśl zawartych w niniejszem sprawozdaniu uwag, projekt do układu określającego stosunek akcyjnego towarzystwa żeglugi parowej na Dniestrze do Reprezentacji kraju, którym to układem Sejm zagwarantuje towarzystwu temu roczny dochód 5% od kwoty 125.000 złr. na lat dwadzieścia.

Lwów dnia 19. Stycznia 1887.

Przewodniczący :

Sprawozdawca :

Wodzicki w. r.

J. Popiel w. r.

